

List's Verdens-Atlas. Paul List Verlag, München, 1953.

Na rynku księgarskim Szwecji pojawił się kieszonkowy atlas świata, zawierający 21 mapek i indeks nazw. Jest to atlas powojenny, wyprodukowany w Monachium, a przeznaczony na eksport do krajów skandynawskich, o czym świadczy napis szwedzki na okładce „A/S Importböger”. Wydrukowano go w r. 1953 w „Kartographische Anstalt, Frankfurt am Main”.

Nie wdając się w ocenę wartości kartograficznej atlasu, pragniemy tylko zwrócić uwagę, że i w tym wypadku zastosowano powszechnie w tego rodzaju wydawnictwach praktykowane przez rewizjonistów zachodnioniemieckich metody propagandowe. Na pierwszej mapce atlasu, prezentującej polityczny podział Niemiec, sąsiednia Polska pokazana jest w przedwojennych granicach z Gdańskiem wyłączonym z jej obszaru. Odzyskane polskie Ziemie Zachodnie wraz z Pojezierzem Mazurskim i obszarem Gdańska, oznaczone kolorem odrębnym, zaopatrzone są w napisy: „Pod polskim zarządem” („Unter polnischer Verwaltung”). Na poszczególnych terenach Ziem Zachodnich umieszczone są dawne nazwy prowincji niemieckich, tak że początek tych nazw znajduje się na terenie NRD, a dalszy ich ciąg na terenie Polski, co ma podkreślać jedność obszarów na wschód i na zachód od Odry. Tak więc na północy znajduje się napis: „Pommern”, dalej na południe „Brandenburg” i „Schlesien”, a na terenie b. Prus Wschodnich, po stronie polskiej i radzieckiej „Ostpreussen”. Nie darowano nawet nazwy tego propagandowego z lat przedwojennych tworu administracyjnego, jakim była „Grenzmark”. Nazwy miejscowości na terenie całej Polski podane są w brzmieniu niemieckim.

Przypatrzmy się z kolei następnej mapce. Jest to mapa fizyczna Europy środkowej o podziałce 1:6.000.000. Tu ignorowanie obecnej rzeczywistości w zakresie podziału politycznego jest jeszcze bardziej uderzające. Niemcy przedstawione są w granicach przedwojennych. Granice polityczne z r. 1939 wybito szeroką czerwoną linią i szrafą, natomiast granica między NRF a NRD oraz pomiędzy NRD a Polską poprowadzona jest mało odznaczającą się przerywaną linią czerwoną. To samo dotyczy trzeciej z kolei mapy: „Mitteleuropa Nord” o podziałce 1:4.000.000, gdzie obecna granica polsko-niemiecka jest jeszcze mniej widoczna.

Na każdej z map, na której pojawia się chociaż część terytorium Polski, granice jej z Niemcami wyznaczone są według ich przebiegu z 1939 r. Wreszcie najdziwniejszy kształt przybiera Polska na mapie nr 23/27, gdzie przy przedstawianiu podziału politycznego Europy granice Polski z Niemcami przebiegają według stanu z r. 1939, a granice wschodnie ze Związkiem Radzieckim według stanu dzisiejszego. Dziwaczność obrazu podkreślają kontrastowe barwy, jakimi oznaczone są poszczególne państwa: Niemcy, obejmujące obszar tego państwa sprzed r. 1939 — kolorem czerwonym, Polska o kształcie kadiubowym — jasnobieżowym, Związek Radziecki w granicach dzisiejszych — jasnozielonym (z wyjątkiem terenu b. Prus Wschodnich, które w całości pociągnięte są kolorem czerwonym, tak jak całe Niemcy). Podobnie postąpiono na mapie politycznej świata — nr 38—40.

Chwył propagandowy zastosowany w tym atlasie nie jest wyjątkiem, tak bowiem postępują wszystkie wydawnictwa kartograficzne NRF. W danym wypadku mamy przykład, jak Niemiecka Republika Federalna wydając tego rodzaju atlas, dostępny każdemu ze względu na niską cenę, stara się szerokie masy przychylnego Polsce społeczeństwa skandynawskiego oswoić z rewizjonistycznymi celami NRF.

Józef Januszewski

GÜNTHER CWOJDRAK: Die literarische Aufrüstung, Aufbau Verlag, Berlin 1957 s. 112

O dążnościach rewizjonistycznych i militarystycznych w literaturze zachodni-niemieckiej mówi się przeważnie przy okazji pojawiania się nacechowanego nimi